
Demokraattinen pluralismi dialogina

Perttu Männistö & Aleksi Fornaciari
Jyväskylän yliopisto

To cooperate by giving differences a chance to show themselves because of the belief that the expression of difference is not only a right of the other persons but is a means of enriching one's own life-experience, is inherent in the democratic personal way of life.

-John Dewey 1940

Konsensushakuisuus keskustelukulttuurin ongelmana

Suotavalta ja ansiokkaalta vaikuttava tavoite

Värittänyt suomalaista neuvottelukulttuuria jopa sen koko historian ajan. Ks. esim. Stenius (2010): Perintönä Ruotsin vallan ajalta, tunnistettavissa edelleen voimakkaasti

Nykyään nopeat ja tehokkaat ratkaisut keskiössä - ei omiksi koettujen arvojen ja mielipiteiden perusteltu ja rauhanomainen puolustaminen

Demokraattisesta dialogista tulee vastakohtien etsimistä ja todellinen ymmärrys uhkaa karata rationaalisten argumenttien taakse

Oikean ja väärän tuolla puolen

Dialogin tavoitteet? Väärät mielipiteet: Turhautuminen? Populismi? Polarisaatio? Turhautuneisuus? Viholliskuvat?

Puutteelliset tiedot ja taidot? Koulukulttuuri ongelmana? Liika kriittisyys vaarallista?

Uusliberaali logiikka muuttanut dialogin keskusteluksi oikeasta ja väärästä. Rationaalisin/yksinkertaisin/ tehokkain argumentti voittaa?

Omat tutkimuksemme: pyrimme ymmärtämään miten vallalla olevat "dialogi" normit muotoutuvat ja näyttäytyvät kasvattajan työssä. Mitkä ovat niitä tekijöitä, jotka estävät vastavuoroisen dialogin tuottamisen ja vähättelevät erilaisia tapoja käsittää maailmaa?

Valtiovallan luotettavat liittolaiset

Opettajien profession yhteiskunnallinen "positio" on muotoutunut tietynlaisten aatesuuntausten, näkemysten ja valtiosuhteen varaan : Historian painolastin ongelma. Instituution jäykät rajat, tavat, konservatiivisuus jne..

Kuuliaisen kansalaisen prototyyppinä opettaja asemoituu aktiiviseksi "konsensus" kansalaiseksi, joka kantaa vastuunsa esimerkiksi uuden teknologian käyttöönotosta, itsestään huolehtimisesta tai elämysteollisuuteen osallistumisesta.

Yhteiskuntaa paljastava ja haastava kriitikko-opettaja ei asetu osaksi suomalaista *opettajatarinaa*. Gramscilaisittain opettajakunnan kulttuurihistoriasta kumpuava yhteys *traditionaaliseen ajatteluun* on selkeä.

Ammattitaidon mystiikka

Kutsumus, homogeenisyys, selittämättömyys, synnynnäisyys, yksityisyys,

Yksiulotteinen ammattitaidon myytti ehkäisee kriittisten, radikaalien ja tiedostavien tendenssien syntymistä opettajanammattikunnan sisälle (esim. Karjalainen 1991)

Opettajuus typistyy yhteiskunnan ulkopuolelle "yhteisen hyvän" välittämiseksi, "lasten kasvattamiseksi", tiedon siirroksi ja vallalla oleviin normeihin istuttamiseksi : koulu ei ole "*Vastakulttuurin ja keskustelun areena*" vaan "*pikkuporvarillinen karuselli*"

Agonistinen pluralismi

Annetaan erilaisille tavoille ymmärtää maailmaa tilaa

Dialogin avoimuus ja päämäärättömyys

Tavoitteena ymmärtää, jakaa ja perustella, ei voittaa väittelyitä vrt. Suostuttelu vs. väittely

Pyritään muuttamaan vastakkainasettelut mahdollisuudeksi ymmärtää toista

Lähtökohtamme vaatii opettajan työn ymmärtämistä yhteiskunnallis-poliittisena ja ohittamattomasti ideologisena toimintana, jollaiseksi sitä ei kasvatustieteellisessä valtavirtatutkimuksessa mielletä

Demokratiakasvatus

Erilaiset jännitteiset neuvottelutilanteet

Oppilaiden ja opettajien maailmantulkinnan erilaisuus

Oppilaiden omistajuuden puute. Toimijuus voidaan tuottaa, mutta sen asettuessa tiettyihin raameihin, oppimisen omistajuus pysyy opettajalla

Harjoite: Keksikää "unelmien koulu" muuttamalla kolmea sosiaalista ja fyysistä kouluun liittyvää asiaa. Kuvaus lopullisesta tuotoksesta. Pääideana itse prosessi

Miksi/Miten

Monikulttuuristuva ja "erilaistuva" Suomi.

Myös nykyiset julkilausutut kasvatustavoitteet (mm. OPS 2016), joissa kasvatuksen lähtökohdaksi on valittu autonomisen yksilön kasvattaminen.

Koulu ja kasvattajat pyrkivät pääsääntöisesti kasvattamaan oikeanlaisia/yhdenlaisia kansalaisia, mieluummin kuin kriittisiä toisten kuuntelijoita.

Oppiminen dialogiin sekä yhteiskunnallisista asioista argumentointiin on tärkeä osa toimivaa ja avointa demokratiaa.

Eksistentiaalinen ihmisarvo

Onko parempi ajatella ilman kritiikkiä, hyväksyä ulkoapäin määrätty maailmankatsomus - identiteetti, joka on peräisin yhteiskunnasta johon me kaikki heti synnyttyämme tulemme väijäämättä kuulumaan? Vai onko sen sijaan parempi olla oma oppaansa, kehittää omaa ajatustaan tietoisesti ja kriittisesti ja sitten, siihen sitoutuen, valita oma maailmankatsomuksensa -identiteettinsä? (Gramsci 1979)
